

Цэна 60 gr Цава 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 49 (197) БЕЛАСТОК 6 СНЕЖНЯ 1959 ГОДА ГОД IV

УВАХОДЗІМ У НОВЫ ГАСПАДАРЧЫ ГОД

Ужо два гады павятовыя рады нарадовыя зацвярджаюць бюджэт і гаспадарчы план не ў час яго рэалізацыі, а на некалькі месяцаў перад пачаткам каляндарнага года. Паглядзім на прыкладзе Гайнаўскага павета, якія гаспадарчыя задачы будуць рэалізавацца ў 1960 годзе і пры дапамозе якіх фінансавых сродкаў. Адначасова параўнаем гэта з уплывамі фінансавых сродкаў, якія дзяржава атрымлівае ад сялян. Гэтыя сродкі ідуць у фонд, неабходны для рэалізацыі планавых задач. Пры гэтым параўнаем даходы сялян даўней і цяпер.

Бюджэт павета на 1960 год складае суму 48 742 000 злотых. Найбольш цяжкай справай пры зацвярджэнні бюджэта было ўраўнаважанне даходаў і расходаў. Апошнія перавысілі на 313 тыс. зл. Радныя, якія падчас сесіі прымалі ўдзел у дыскусіі, амаль заўсёды падкрэслівалі, што неабходна павялічыць выдаткі на тыя ці іншыя галіны гаспадаркі. Ці ж не справядлівымі былі выступленні радных і кіраўнікоў рэсортаў, якія дамагаліся павялічэння выдаткаў на службу аховы здароўя, матывуючы гэта асабліва тым, што хірургічны і дзіцячы аддзелы ў бальніцы пашырацца, а гэта, безумоўна, патрабуе павялічэння бягучых выдаткаў. Таксама справядліва патрабавалі яшчэ большага ў параўнанні з бягучым годам павялічэння выдаткаў у сельскай гаспадарцы на такія галіны, як лесапасадкі і ахова раслін. Але з другога боку, немагчыма пакрыць адразу гэтыя патрэбы. Неабходна ўлічваць тое, што ўплывы у бюджэт не забяспечаць магчымасці іх рэалізацыі. Ці не азначае гэта, што ў нас фактычна няма рэзерваў? Не, не так. Пакажам гэта на прыкладах.

Ужо некалькі год зямельны налог, нягледзячы на ўзрост сельскагаспадарчай

(Працяг на стар 2)

НАЦЫЯНАЛЬНЫ СЕМІНАР у БЕЛАСТОКУ

Міністэрства Культуры і Мастацтва ўжо другі год праводзіць семінары, прысвечаныя праблемам развіцця культуры сярод нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы.

16 і 17 лістапада г. г. падобны семінар адбыўся у Беластоку, на які запрасілі культурных дзейчоў беларускага, рускага, украінскага і літоўскага таварыстваў, а таксама прадстаўнікоў і інспектароў дамоў культуры з тых паветаў, у якіх пражывае насельніцтва няпольскай нацыянальнасці.

Семінар адкрыў кіраўнік Аддзела культуры Ваяводскай рады народовай Францішак Стачкоўскі.

З абшырным дакладам аб патрэбах нацыянальных меншасцей у галіне культуры і спосабах іх заспакаення выступіла працаўнік Аддзела Культуры ВРН Леакадыя Зіневіч. Найбольш месца ў дакладзе прысвечана супрацоўніцтву Аддзела Культуры з Беларускім таварыствам. Гэтае супрацоўніцтва — як сцвердзіла Леакадыя Зіневіч — укладваецца вельмі добра, што спрые шырэйшаму заспакаенню культурных патрэб беларускага насельніцтва.

З вялікім зацікаўленнем удзельнікі семінара выслухалі даклад дырэктара Дэпартамента культурна - асветнай працы

(Працяг на стар. 3)

ГОРАД ВЯЛІКІХ ХВАЛЯВАННЯЎ

За апошнія гады студэнты нашых ВУЗ-аў у час канікул усё больш выязджаюць за граніцу. Адны едуць на мовазнаўчую практыку, дзеля пашырэння сваіх ведаў, другія на турысцкія экскурсіі. У гэтым годзе амаль увесь ІІІ-ці курс беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта пабываў у Савецкім Саюзе.

У летнія канікулы група студэнтаў беларускай філалогіі пабывала ў Мінску на шасцітыднёвай практыцы. Мэтай гэтага пабыту з'яўлялася глыбейшае вывучэнне беларускай мовы, а таксама збор неабходных матэрыялаў да магістарскіх прац, якія ўжо незадоўга пачнуць пісаць нашыя студэнты.

Нам удалося арганізаваць турысцкую паездку па Савецкаму Саюзу па маршруту: Брэст — Масква — Каўказ — Кіеў — Брэст.

У склад нашай групы ўвайшлі студэнты ўніверсітэтаў Варшавы, Кракава і Вроцлава — пераважна студэнты філфакаў.

Масква, адзін з самых большых гарадоў міра, зрабіла на нас вялікае ўражанне.

Мы наведалі Крэмль, Трэцякоўную галерэю, Усесаюзную выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі, Універсітэт імя Ламаносава, Музей імя Пушкіна, метро.

КРЭМЛЬ

Размешчаны на высокім беразе Мас вы-ракі ў самым цэнтры горада. Гэта выдатны гістарычны помнік, які ствараўся на працягу вякоў. Даўжыня цагляных крэмлёўскіх сцен, над якімі ўзвышаецца восемнаццаць вежаў, налічвае больш двух кіламетраў. Высата сцен ад пяці да дзевятнаццаці метраў, таўшчыня — ад 3,5 да 6,5 метра. Вяршыны крэмлёўскіх вежаў, якія напамінаюць шахматную фігуру — туру, першапачаткова былі баявымі пляцоўкамі.

У савецкія гады на пяці вежах Крэмля ў сувязі з XX годдзем Кастрычніцкай рэвалюцыі заззялі рубінавыя зоркі. У цэнтры Крэмля ўзвышаюцца саборы, якія замыкаюць плошчу. Самы большы — гэта Успенскі сабор. Ён быў месцам урачыстых багаслужэнняў, тут вянчаліся цары, аб'яўляліся важнейшыя дзяржаўныя акты, тут знаходзяцца грабніцы мітрапалітаў і патрыярхаў.

Аружэйная палата захапляе нас сваёй прыгажосцю і вялікім багаццем. Гэта музей старычнай зброі, царскіх каштоўнасцей і мастацкіх вырабаў. Прыцягвае ўвагу адзенне царскіх выездаў і асабістыя рэчы рускіх цароў.

ЧЫРВОНАЯ ПЛОШЧА

Да адной з сцен Крэмля прымыкае Чырвоная плошча. На ёй, непадалёку ад сцяны, паміж вежамі ўзвышаецца строгая пабудова, з паліраванага чырвонага граніта і лабрадора. Гэта маўзалей Леніна — Сталіна, пабудаваны пасля смерці У. І. Леніна Штодзённа тысячы людзей стаяць парамі ў чарзе, каб убачыць вялікіх кіраўнікоў народа. За Маўзалеем знаходзяцца магілы, дзе спачываюць прахі: Свярдлова, Дзержынскага, Фрунзе, Калініна і Жданава.

Насупраць Спаскай вежы высіцца каштоўнейшы помнік рускай архітэктуры — храм Васілія Блажэннага. Наш позірк прыкоўвае арыгінальнасць яго кампазіцыі, цудоўная апрацоўка і афарбоўка.

ЛЕНІНСКІЯ ГОРЫ

Мы прадаўжаем сваё падарожжа па Маскве. Перад намі невысокі будынак з чырвонай і белай цэглы, з спічастымі ліштвамі. Гэта Дзяржаўная Трэцякоўская галерэя. Тут вядомы знаўца рускага жывапісу Трэцякоў сумесна са сваім

(Працяг на стар. 3)

УВАХОДЗІМ У НОВЫ ГАСПАДАРЧЫ ГОД

(Працяг са стар. 1)

вытворчасці, утрымоўваўся на тым жа ўзроўні. І не толькі, наглядаецца нават памяншэнне яго, не ўлічваючы сістэматычных ільгот, якія атрымоўваюць сяляне.

І калі за першае паўгоддзе замест планаваных 5360 тыс. зл. уплачана толькі 4 257 тыс. зл., не гаворачы ўжо аб пагашэнні запазычанасці, якая склала за гэты перыяд звыш 1 млн. злотых.

Гэта сведчыць аб тым, што сяляне неяк не выконваюць сваіх абавязкаў перад дзяржавай.

Яшчэ лепш акрэслім сітуацыю, калі дададзім, што ўплату, так званай, залічкі, сяляне выканалі ў першым паўгоддзі бягучага года толькі на 64 працэнты і запазычанасць за гэты перыяд складае суму 2 843 609 зл., не ўнесену 4 017 сялянамі, не ўлічваючы мільённых сум, якія з'яўляюцца запазычанасцю за мінулыя гады. А, між іншым, гэтыя даходы складаюць ў бюджэце толькі мізэрную частку, непрапарцыянальна малую ў параўнанні з той, якую штогод выдзяляе дзяржава. Выдаткі на алкагольныя напіткі ў тым самым паўгоддзі складаюць у нашым павеце 7 680 500 зл., у тым ліку ў ГС-ах — 438 600 зл. За першы перыяд першага паўгоддзя бягучага года наша вёска атрымала з продажы сельскагаспрадуктаў наступныя сумы:

а) за кантрактацыю жывёлы	7046300
б) раслінную прадукцыю	2279700
в) птушкі і яйкі	6926300
г) абавязковыя пастаўкі і жывёлу	3581300
д) продаж малака	4168000
Разам	24 001 600 зл.

У адпаведным перыядзе 1955 г. 11 840 000 зл.

Ва ўказаных даходах не ўлічаны продаж на вольным рынку і даходы сялян або членаў іх сем'яў, якія працуюць на прадпрыемствах ці дзяржаўных установах. А трэба сказаць, што магчымасці заработкаў у гайнаўскіх вёсках вельмі добрыя, бёручы пад увагу хутка развіваючыся цэнтр прамысловасці, якім з'яўляецца Гайнаўка і працу ў Белавежскай пушчы. Усё гэта гаворыць аб заможнасці нашага селяніна.

А цяпер з другога боку пакажам важнейшыя мерапрыемствы, якія ў 1960 г. будуць фінансавацца з нашага бюджэта і якія непасрэдна аказваюць уплыў на матэрыяльны дабрабыт нашага грамадства, а тым самым і працоўнага сялянства. Выдаткі толькі на сельскую і лясную гаспадарку складаюць штогод каля 6 315 000 зл. З гэтай сумы толькі на водна-меліярацыйныя работы прызначаецца 2 973 000 зл., за кошт якіх будзе пабудавана 28 км новых равоў на лугах і пасбішчах. На заканчэнне пабудовы ветэрынарыйнай лячэбніцы ў Гайнаўцы будзе выдаткавана яшчэ 1 400 000 зл. На ахову раслін прызначана сума 150 000 зл., на падтрымку жывёлагадоўлі — 241.000 зл., на меліярацыю —321 000 зл., і г. д.

А калі дадаць, што ў наступным годзе ў нашым павеце будзе праводзіцца фундаментальная меліярацыя і рэгуліроўка рэк на працягу 10 км коштам у 2 419 000 зл., якія не ўлічаны ў нашым бюджэце, а з фонду развіцця сельскай гаспадаркі сяляне атрымаюць звыш 6 000 000 зл., тады відаць, якіх агромных сум патрабуе толькі сельская гаспадарка.

Выдаткаванні на камунікацыю ў галіне ўтрымання дарог складаюць 2 602 000 зл. Будова толькі аднаго жалезабетоннага маста ў Белавежы патрабуе 1 300 000 зл. А яшчэ, як ў гэтым годзе, так і ў наступным, каля 750 000 зл. прызначаецца на фінансаванне дарожных прац, якія выконваюцца грамадскім чынам.

Выдаткі на асвету складуць 12 645 000 зл., а ахопліваюць яны, між іншым, толькі пачатковую адукацыю. Коштам у 1 150 000 зл. пачнецца пабудова школ у вёсках Мора і Іванкі. На ўтрыманне 290 настаўнікаў фонд зарплаты складае 5 872 000 зл.

Бюджэт, прызначаны для патрэб службы аховы здароўя, складзе ў суме 11 332 000 зл. Выдаткам у суме 1 300 000 зл. будзе пашыраны хірургічны і дзіцячы аддзелы ў павятовай бальніцы.

На капітальныя рамонты прызначана 240 000 зл, на лякарствы — 1 050 000 зл.

Апошняя частка выдаткаў прызначана на ўтрыманне бальніцы, пунктаў аховы здароўя, радзільных дамоў, на выплаты для лекараў. Варта тут падкрэсліць, што селянін за адны суткі прабывання ў бальніцы плаціць каля 20 зл, а фактычна кошт прабывання ў бальніцы перасягае ў некалькі разоў гэтую суму. Адно толькі харчаванне каштуе не менш як 20 зл.

А ці выдаткі на камунальную і жыллёвую гаспадарку, якія складаюць суму 6 221 000 зл., асноўная частка якой прызначаецца на жыллёвае будаўніцтва, не ідуць на карысць сялянам, дзеці якіх жывуць цяпер у горадзе і імкнуцца палепшыць свае жыллёвыя ўмовы. А колькі фінансавых укладаў будзе яшчэ з цэнтральных установ, якіх мы не ўлічылі ў нашым бюджэце,

Усё гэта гаворыць аб тым, якія агромныя сумы прызначае дзяржава на ўтрыманне народнай гаспадаркі. Гэта павінна быць перасцярогай для тых, якія не вывязваюцца з сваіх фінансавых абавязкаў, і гэтым самым садзейнічаюць тармажэнню рытмічнага выканання накрэсленых планам гаспадарчых задач, як гадавых, так і шматгадовых.

МІКАЛАЙ МАРОЗ

III кангрэс Аб'яднанага Страніцтва Людовага

У днях 27 — 30 лістапада адбыўся ў Варшаве Кангрэс Аб'яднанага Страніцтва Людовага.

З палітычна - справаздачным дакладам выступіў на Кангрэсе старшыня Цэнтральнага камітэта АСЛ Стэфан Ігнар. У сваім дакладзе ён прысвяціў шмат месца справам раздраблення сялянскіх гаспадарак, што ў сваю чаргу вядзе да зніжэння сельскагаспадарчай вытворчасці. Для пераадолення існуючага становішча неабходна, каб сяляне аб'ядналіся ў сельскагаспадарчыя гурткі. І хоць, як сцвярджае Стэфан Ігнар, сельгасгурткі не вырашаць усіх спраў сацыялістычнай перабудовы вёскі, аднак яны будуць рухаць яе шырокім фронтам уперад.

У рабоце Кангрэса АСЛ прыняў удзел таварыш Уладзіслаў Гамулка. Тав. Уладзіслаў Гамулка ў сваім выступленні асаблівую ўвагу звярнуў на саюз рабочых і сялян, на плённае супрацоўніцтва ПАРП і АСЛ, і галоўнае, на сельскагаспадарчыя справы. «Супольная праграма ПАРП і АСЛ, прынятая ў чэрвені гэтага года ў справе радыкальнага унавачаснення апрацоўкі зямлі, — сказаў тав. Гамулка, — патрабуе ад сельскай гаспадаркі шырокага выкарыстання навейшай тэхнікі».

— Будзем, — гаварыў далей тав. Уладзіслаў Гамулка, — сумесна і рашуча ажыццяўляць з сялянамі чэрвеньскія пастановы пленумаў галоўных улад нашых партый у справе сельгасгурткоў, будзем накіроўваць вёску у імя яе ўласных інтарэсаў і інтарэсаў усяго народа на дарогу сацыялістычнай перабудовы».

Далей тав. Уладзіслаў Гамулка гаварыў аб тым, што абедзве партыі не намераны арганізоўваць прадукцыйныя спулдзельні ў вёсках з дапамогай сілы і адміністрацыйнага націску. У той жа час мы не намераны затрымаць на сённяшняй форме сельскагаспадарчую вытворчасць. У заключэнні шмат увагі звярнуў І-ы сакратар ПАРП на пашырэнне пасеваў кукурузы, якая з'яўляецца самай таннай пашай для жывёлы.

ВЯЛІКІЯ ПОСПЕХІ БЕЛАРУСІ

Нядаўна ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР накіравалі ЦК КП Беларусі і Савету Міністраў БССР віншаванні з выпадку дасягненняў рэспублікі ў развіцці сельскай гаспадаркі.

У іх між іншым гаворыцца:

«Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і Савет Міністраў Саюза ССР з вялікім задавальненнем адзначаюць, што калгаснікі, рабочыя саўгасаў і МТС, спецыялісты сельскай гаспадаркі, усе працоўныя Савецкай Беларусі, ажыццяўляючы гістарычныя рашэнні XXI з'езда КПСС і снежаньскага Пленума ЦК партыі, спаборнічаючы за дастойную сустрэчу маючага адбыцца Пленума ЦК КПСС, дасягнулі вялікіх поспехаў у развіцці сельскай гаспадаркі і датэрмінова выканалі планы продажу дзяржаве збожжа, мяса, малака, яек, фруктаў і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў.»

Значных поспехаў у першым годзе сямігодкі дабіліся беларускія жывёлаводы — адзначае ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР. У калгасах і саўгасах рэспублікі за дзесяць месяцаў гэтага года ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года вытворчасць мяса павялічылася на 52 тысячы тон і малака — на 131 тысячу тон. За гэты ж перыяд пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ўзрасло на 13 працэнтаў, у тым ліку пагалоўе кароў — на 12 працэнтаў, свіней — на 17 працэнтаў і птушкі — на 38 працэнтаў.

Рост пагалоўя жывёлы і павелічэнне вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі дазволілі рэспубліцы на 10 лістапада г. г. прадаць дзяржаве мяса на 52 тысячы тон, малака — на 150 тысяч тон і яек — на 33 мільёны штук больш, чым было прададзена на гэтую дату ў мінулым годзе.

ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР адзначылі таксама, што ў Беларусі праведзена вялікая работа па вырошчванню высокага ўраджаю кукурузы. У калгасах і саўгасах рэспублікі ў гэтым годзе атрыман ураджай зялёнай масы кукурузы з пачаткамі малочна - васковай спеласці, прызначанай на сілас, па 400 цэнтнераў з кожнага гектара, што дазволіла значна лепш забяспечыць кармамі жывёлагадоўлю.

Калоніі-паняцце, якое знікае

У студзені гэтага года ў сталіцы Бельгійскага Конга Леапальдвілле выбухнулі хваляванні, якія разліліся рэхам па ўсёй тэрыторыі гэтай найбольшай афрыканскай калоніі. У канцы бягучага года адзначаліся ўзброеныя выступленні ў другой калоніі — Руандзе-Урундзі, аддадзенай пасля II сусветнай вайны пад уладу Бельгіі.

Яшчэ год назад на міжнароднай выстаўцы ў Брусэлі Конга было прадстаўлена як краіна, якой не трэба нічога, акрамя цеснага і трывалага саюза з метраполіяй. Сёння сітуацыя змянілася настолькі, што нават далёкая ад лев'зны Бельгійская сацыялістычная партыя (сацыялдэмакраты) выказалася за прызнанне незалежнасці Конга і за перагаворы з тамашнімі неграмі. Становішча ў гэтай краіне не з'яўляецца прыемным для каланізатараў, калі яны думаюць аб такіх «моцна ўздзейнічаючых» сродках.

Распад каланіялізма на тэрыторыі Афрыкі пачаўся, зразумела, не ад сёлетаніх падзей у Конга. Калі шукаць вытокаў вызваленчай барацьбы жыхароў чорнай Афрыкі, дык трэба ўспомніць паўстанне нацыянальнай арганізацыі Кеніі Мау-Мау, якое ўспыхнула 7 год таму назад. Англія вымушана была сканцэнтраваць вайсковыя сілы, каб зламаць узброенае супраціўленне неграў. Аднак, нягледзячы на гэта, узброеная барацьба ніколі там не спынялася. Па сённяшні дзень у Кеніі ўтрымоўваецца выключнае становішча, а чорныя жыхары краіны пазбаўляюцца ўсіх грамадзянскіх свабод.

На працягу гэтага часу Гана і Гвінея — краіны, у якіх жывуць чорнаскурыя афрыканцы, атрымалі незалежнасць. Іншыя — Самалі, Того, Нігерыя — знаходзяцца напярэдадні яе атрымання.

Прыклад змагаючайся Кеніі ўздзейнічаў на ўвесь афрыканскі кантынент, актывізаваў агульна - афрыканскую арганізацыю пад назвай Афрыканскі нацыянальны кангрэс. У сучасны момант каланіяльныя дзяржавы шукаюць ужо не спосабаў, каб зніштожыць афрыканскія нацыянальна - вызваленчыя рухі, а магчымасцей прыязных адносін з будучымі дзяржавамі. Слова «прыязныя» з'яўляецца, зразумела, тэрмінам, якім карыстаюцца каланізатарскія дзяржавы. У сапраўднасці гаворыцца аб тым, каб у змяніўшыхся ўмовах, гэта значыць у незалежных ужо афрыканскіх краінах, захаваць максімальныя гаспадарчыя і палітычныя паўкаланіяльныя ўплывы. Выразна імкнецца да гэтага Італія, якая заявіла, што ўжо ў будучым годзе прызнае незалежнасць Самалі. Італьянскі ўрад лічыць, што гэты «вялікадушны» жэст выкліча ў сваю чаргу прыязныя адносіны будучых улад гэтай краіны да былых каланізатараў.

Аднак асаблівая перад неабходнасцю змены палітыкі адносна астанкаў імперыі аказалася Вялікабрытанія. Брытанская імперыя, якая да першай сусветнай вайны налічвала звыш 600 млн. насельніцтва, цяпер паменшылася да 80 млн. насельніцтва. І калі ў будучым годзе найбольшая з сённяшніх Брытанскіх калоній — Нігерыя — атрымае незалежнасць, насельніцтва Брытанскай імперыі паменшыцца да 40 млн.

Каб якім-небудзь чынам паралізаваць прагнэ вызвалення народаў Афрыкі, ў Вялікабрытаніі аб'яўлена, што адбудуцца два падарожжы міністра калоній і прэм'ера Макмілана па Афрыканскім мацярыку. Падарожжы прадбачваюцца на канец бягучага і пачатак будучага года.

Можна спадзявацца, што асноўнай мэтай гэтых двух падарожжаў будзе не прызнанне незалежнасці другім калоніям, імкненне стварыць новыя ўмовы сужыцця негрыцянскіх народных мас з шматлікімі прадстаўнікамі белай расы. У сучасны момант, менавіта на гэтай справе ўзнікаюць найбольшыя канфлікты ў апошніх афрыканскіх калоніях Вялікабрытаніі.

Можна сумнявацца. ці падарожжа прэм'ера і міністра калоній Вялікабрытаніі прынясе якія - небудзь поспехі. Чорныя жыхары Кеніі, якіх налічваецца 6 мільёнаў, ніяк не хочуць згадзіцца на тое, каб кіравала імі 60 тысяч белых. Абавязваючая ў гэтым часе ў Кеніі пастановы амаль усю ўладу аддаюць у рукі каланізатараў. З падобнымі прэтэнзіямі ў адрас каланізатараў выступае федэрацыя Цэнтральнай Афрыкі, у склад якой уваходзяць паўднёвая і паўночная Радэзія і Ньяса.

Можна прадбачваць, што раней ці пазней Вялікабрытанія таксама вымушана будзе прыйсці да вываду, што каланіяльныя часы належаць ужо да безваротнага мінулага. Брытанская імперыя будзе ўсяго толькі гістарычнай катэгорыяй.

У. ЛАЗІНСКІ

ГОРАД ВЯЛІКІХ ХВАЛЯВАННЯЎ

(Працяг са стар. 1)

братам сабраў рэдкую калекцыю твораў жывапісу і пабудаваў для яе асобную галерэю.

Пасля агляду Трэцякоўскай галерэі мы пабывалі у МДУ імя Ламаносава. Гэта высотная пабудова, якая складаецца з асобных карпусоў, распаложана на правым беразе Масквы-ракі. Ва ўніверсітэце навучаецца больш 24-ох тысяч студэнтаў. Ліфтам падымаемся ўверх. Аглядаем аўдыторыі, бібліятэкі і чытальныя залы. Але каб наведаць усе залы ўніверсітэта, якіх налічваецца 45 тысяч, патрэбна прайсці каля 145 кіламетраў. Таму мы аглядаем толькі некалькі аўдыторый, чытальных залаў і бібліятэк. На больш нам не хапае часу, а аглядзець хочацца многа. Выходзім на калідор і падымаемся ліфтам на апошні паверх. Пацягнула холадам. Уніз страшнавата глядзець. Перад намі ва ўсёй красе панарама Масквы. Што ж. Прыгожа тут, але час бяжыць. Апошнім позіркам мы яшчэ ўглядаемся ўніз на стадыён у Лужніках, жылы квартал Чаромушкі, некалькі далей у тумане з'дзнеюць крэмлёўскія вежы, а ўвесь горад быццам на дзве палавіны раздзяляе блакітная істужка Масквы—ракі. Яшчэ апошні подых лёгкага ветарка і мы апускаемся ўніз, ма праводзіцца з трох кінаапаратаў, якія адначасова кідаюць вобраз на экран. У зале знаходзіцца 18 ґромкагаварыцеляў, якія гарманізуюць рухі і гукі. Гледач мае ўражанне, быццам сам удзельнічае ў пастаноўцы кінафільма.

Ужо познім вечарам мы аглядаем маскоўскае метро. Яно ў значнай ступені адцягвае вулічны рух. Станцыі метро вельмі прыгожыя і вялікія, багата ўпрыгожаны карцінамі і скульптурамі. Адна са станцый носіць назву «Беларуская». Яна ўпрыгожана беларускімі народнымі ўзорамі і карцінамі беларускіх мастакоў. Карціны ўложаны на столі са шкляных малых пласцін, асветлены прыгожымі люстрамі. Сцены станцыі выложаны мармуровымі плітамі. Маскоўскім метро можна даехаць за 50 кап. амаль у кожны пункт Масквы.

Адным з цікавых месц, якое мы аглядалі ў Маскве, з'яўляецца Усесаюзная выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. Тут размешчаны павільёны ўсіх Савецкіх рэспублік. Гэтая багатая выстаўка змяшчае ў сабе дасягненні ўсіх галін вытворчасці. Павільёны багата ўпрыгожаны народнымі ўзорамі, з зеленню і фантанамі па ўсёй тэрыторыі. Тут знаходзіцца тэатр і кінатэатр. Выстаўку штодзённа аглядаюць тысячы масквічэў, а таксама савецкія і зарубежныя турысты.

Адна з алей Усесаюзнай выстаўкі.

дзе чакае ўжо прыгожы аўтобус «Львів».

Так Здаецца ўсё. Мы гатовы. Вечарэе. На вуліцах запальваюцца першыя агні. Машына хутка імчыцца па шырокім праспекце і вуліцах. Пад'язджаем да кінатэатра «Мір». Астаноўка. У кінотэатры мы глядзім новы савецкі панарамны кінафільм «Шырака страна мая...» Дэманстрацыя кінафільма з яе прыгажосцю, але нас чакае яшчэ Каўказ, Чорнае Мора, Кіеў.

На гэтым канчаем агляд Масквы. Вельмі цяжка расставаццa

Уваход у Трэцякоўскую галерэю. Трэці справа М. Кандрацюк — аўтар артыкула.

Я. ГАЛУБОЎСКІ
М. КАНДРАЦЮК
фота аўтараў

Нацыянальны семінар у Беластоку

(Працяг са стар. 1)

і бібліятэк Міністэрства культуры Чэслава Калужнага аб галоўных праблемах культурна - асветнай дзейнасці ў сувязі з тысячагоддзем Польскай дзяржавы.

— Давайце памарым, — распачаў свой даклад дырэктар Калужны, — як будзе выглядаць нашая краіна ў 1965 годзе, пасля рэалізацыі новага пяцігадовага плана. У своеасаблівай форме падаў др. Калужны лічбовыя паказчыкі гаспадарчага развіцця Народнай Польшчы. Культурная рэалізацыя, якая ў нас праходзіць, абапіраецца на тэхнічную культуру. Таму неабходнай справай з'яўляецца мадэрнізацыя культурна-асветнай працы, шырокае ўвядзенне ў бібліятэкі і чытальні тэхнічнай літаратуры, распаўсюджванне навейшых ведаў аб свеце і жыцці, удасканальванне спосабаў вытворчасці, падняцце на вышэйшы ўзровень прадукцыйнай, маральнай і асабістай культуры. Культурна - асветныя дзеячы ўсіх арганізацый павінны культурна - асветную працу спалучаць з гаспадарчымі і грамадскімі патрэбамі асяроддзя, павінны ставіць перад сабой задачу фармавання навуковага светапогляду грамадства. У культурна - асветнай працы неабходна выкарыстоўваць усе даступныя нам сродкі, незалежна ад таго, у якой мове яны выказваюцца.

Святкаванне 1000-годдзя Польскай Дзяржавы, якое пачнецца ў студзені 1960 года, павінна, як у лінзе, сабраць усе думкі аб мінулым, паказаць сілы, якія на працягу 10-ці стагоддзяў неслі прагрэс, а таксама сілы, якія цягнулі краіну да заняпаду. Мы не можам абмяжоўвацца толькі да папулярызацыі лозунга «Польшча — краіна адукаваных людзей», нам неабходна ўсімі сіламі садзейнічаць таму, каб Польшча стала сапраўды краінай адукаваных людзей. Дзеля гэтага нам неабходна многа папрацаваць над тым, каб думка селяніна працавала так, як дагэтуль працуюць яго рукі — сказаў на заканчэнне свайго даклада дыр. Калужны.

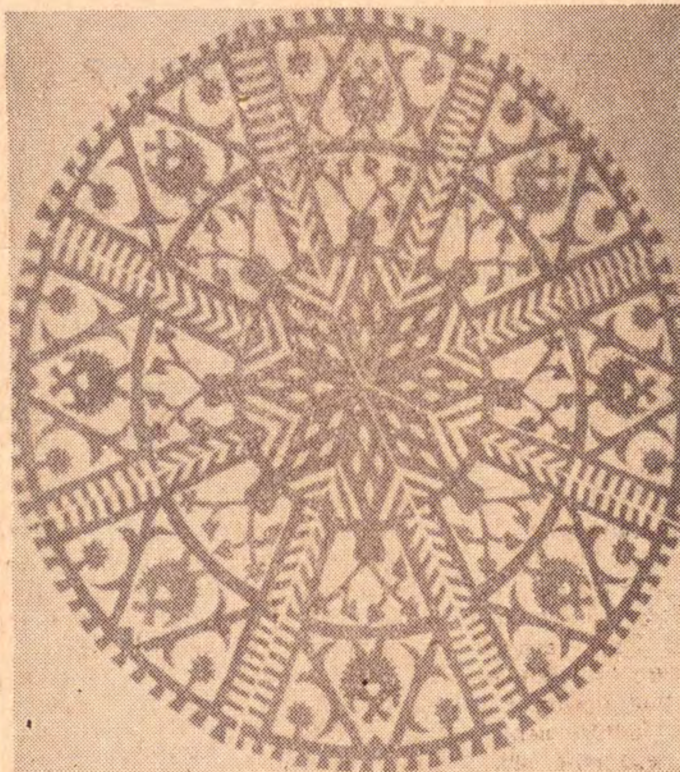
У другі дзень семінара з цікавым дакладам «Аб праблематыцы 1000-годдзя ў святле сучасных гістарычных доследаў» выступіў доктар Станіслаў Траўноўскі, працаўнік Польскай акадэміі навук ў Варшаве. «Аб праблематыцы 1000-годдзя ў польскай літаратуры» гаварыла мгр. Уршуля Лявіцкая, працаўнік Ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку. З рэпертуарам самадзейных мастацкіх калектываў пазнаёміў удзельнікаў семінара мгр. Александр Габрусевіч, працаўнік Ваяводскага дома культуры ў Беластоку.

Даволі цікавай была дыскусія, у якой удзельнічалі дырэктар Ваяводскага дома культуры Раманоўская, дырэктар Ваяводскай бібліятэкі Маеўскі, кустош Этнаграфічнага музея ў Кракаве Марыя Валеўская, кіраўнік літоўскага Дома культуры ў Пунску Альдона Кісло прадстаўнік Аддзела РТКО у Беластоку Ніліновіч, сакратар Галоўнага праўлення БГКТ Віктар Швед і прадстаўнікі Інспектарата ў Гайнаўцы Уладзімір Лучэўскі і Ян Сакалоўскі.

Усе ўдзельнікі семінара праявілі клопаты аб павышэнні культурна - асветнай працы сярод нацыянальных меншасцей, пражываючых у Беластоцкім ваяводстве.

Падсумоўваючы дыскусію, дыр. Калужны звярнуў асаблівую ўвагу на асноўную праблему якой з'яўляецца інтэрнацыяналістычнае выхаванне грамадства.

В. Ш.

Выразка. Сымон Чарнякевіч з Макаўкі Гайнаўскі павет

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

— Я вас перанясу! — затрымаў я радыстку.

У яе вачах з'явіўся жах, быццам я збіраўся пакрыўдзіць. Авалодаўшы сабой, заявіла:

— Пайду, як усе Не хачу, каб вы пераносілі!

Ну, гэтага было ўжо многа.

— Мяне не цікавіць, што вы хочаце, а што не хочаце! — зазлаваў я. — Я тут камандзір, і будзеце рабіць, што загадаю.

У разгубленай паслухмянасці Стася спынілася перад крыніцай і першы раз з паважаннем узняла на мяне вочы Я аддаў рацыю партызану, узяў дзяўчыну на рукі і панёс.

Вада даходзіла да грудзей, але цяжар даваў мне ўстойлівасць. Толькі часамі я правальваўся глыбей. тады Стася інстынктыўна хапалася за маю шыю, потым аддзёргвала руку, вінавата ўскрыквала:

— Ой, прабачце!

— Сядзі і маўчы! — абрэзваў я, нарэшце, бо сваімі словамі яна адцягвала маю ўвагу.

А наогул яна старалася мне дапамагчы тым, што сядзела нерухома, калі не дыхаў я, пераставала дыхаць і яна, ад чаго паміж намі ўстанавілася блізкасць. Упершыню за чатыры дні радыстка зрабілася звычайнай дзяўчынай. У яе голасе пачулася нават жаночая ігрывасць, у вачах — бянтэжлівая сарамлівасць.

І тут пры дваццацідвухградусным марозе, брыдучы па пахі ў вадзе, якая пякла агнём і забівала дых, я падумаў пра Крысю. Нават стараўся сабе ўявіць, што валасы, якія вылазілі з-пад вушанкі і кранали мой твар, не радысткі, а Крысі.

— Тут ужо суха, пусціце! — ускрыкнула дзяўчына і скочыла валёнкамі на снег. З мяне ў снег сцякала вада і валіла пара быццам хто абліў варам. Радыстка глядзела на гэта са спалоханым спачуваннем і вінаватасцю.

Стася ішла, часта і клапатліва азіраючыся на мяне, быццам пераконвалася, ці жыву яшчэ. А мне здалося, што ўперадзе ідзе Крыся. І ў мяне заварушылася душа.

Вярнуўшыся ў лагер, я пачаў прыдумваць, як пабачыцца з Крысяй. Пацягнула ў Вільню. Здаецца, каб пусцілі, панёсся б туды, як на крыллях. Ды ў той суровы час, я ведаў, мяне па асабістай справе туды ніхто не адпусціць.

Здзейсніць маё жаданне дапамог выпадак.

У Вільні немцы збіраліся прыступаць да ліквідацыі гета. Трэба было папярэдзіць людзей, а хто захоча, тых вывесці ў лес. З усіх атрадаў у гэты горад са спецыяльным заданнем выпраўлялі людзей. У нашым атрадзе такое заданне атрымаў я.

4.

Некалі выпаўзлі мы на аўтастраду Беласток — Ваўкавыск ставіць міны. Зірнуў на асфальт і здзівіўся: цвёрды, як сталь, панцыр аўтастрады, што не паддаваўся лому, прабіў звычайны, беленькі баравічок і вылез наверх! Цяпер, успамінаючы паход, успамінаю той грыб: каму з нас было цяжэй?

Па дарозе ў Вільню я перажываў вялікае душэўнае напружанне. Каханне аказалася не толь-

(Працяг на стар. 4)

Голас маюць дзеячы грамадскіх рад нарадовых

МАЕ ДУМКІ АБ ПРАЦЫ ГРН

АБ ПРАВАХ ГРН

Аб гэтых правах многа пісалася, ды па-сутнасці не надта многа змянілася, толькі, што дазволена солтысам даць квіты да інкаса фінансавых налогаў. На кожнай нарадзе старшынь грамадскіх рад гаворыцца многа аб працы, аб правах грамадскіх рад. І справа выглядае так, што старшыня ГРН з'яўляецца інжынерам, бо павінен даваць планы на будову, лекарам, бо павінен ведаць, хто хворы, каб справядліва прызнаць ільготу ў падатку, натарыусам, каб мог падзяліць гаспадарку і г. д. А ў сапраўднасці грамадская рада не мае права сама нават скаргі ці падання залатвіць. Селянін зложыць падание і часта на паўгода вымушан чакаць адказу (адказ дае павет — дап. рэд.).

Нават крыху смешнавата выглядае ўладжванне сялянскіх паданняў; напрыклад: зложыў гаспадар падание аб ільгоце ў абавязковых пастаўках. Грамадская рада ставіць на падан і сваю прапанову (належыць ільгота ці не належыць — дап. рэд.). і адсылае да павета для далейшага разглядження. Там падание паляжыць якійсь час, набярэ ўрадавай моцы. Потым працаўнік павета бярэ падание і, каб асталкова яго ўладзіць, пытае грамадскай рады што з ім зрабіць. Рэзультат гэтакай працы такі, што на гэтым церпяць людзі і рэалізацыя планаў. Бо селянін не выконвае абавязковых паставак, чакае адказу на сваё падание.

БЮДЖЭТ ГРН

Апрацаванне і вызначэнне бюджэту для ГРН павінна належыць выключна да ГРН як гаспадара грамады, бо грамадская рада найлепш ведае патрэбы сваёй аколіцы, найтанней кожную справу патрапіць зрабіць. Дагэтуль аднак не так. І з-за гэтага няма патрэбнай беражлівасці і арганізацыі працы. Цяпер павет накідае ГРН акрэслены план бюджэту. ГРН на сваім паседжанні можа толькі зацвердзіць такі бюджэт, больш нічога. Ды гэтага мала. Потым, як спатрэбіцца павету, то ён ужо зацверджаны план можа яшчэ змяніць не на карысць грамадскай рады. Скажу на прыклад дзе нашай грамадскай рады, як было з удзелам у даходах. Ад пачатку года быў вызначаны нам удзел у зямельных падатках 18 прац. У месяцы ліпені нам сарвалі і абніжылі на 12 прац. У выніку гэтага ў нас не стала грошай, каб аплаціць выкананую працу і планаваныя выдаткі, якія мы, маючы на ўвазе свой папярэдні бюджэт, рэалізавалі. Акрамя гэтага тыя 6 прац. мы павінны былі звярнуць Фінансаваму аддзелу ППРН у Гайнаўцы. Калі ў нас не было грошай, сказалі выступіць з просьбай аб пазычцы. Задумваўся я і ў далейшым не разумею, навошта так рабіць: зрываць пастановы ГРН, а потым той самы планаваны расход пакрываць з той жа самай кішэні, а не з другой.

Па-мойму, лепш было калісь у Гмінных радах нарадовых. У працэсе рэалізацыі вызначанага бюджэту павет яшчэ дадаваў, калі не хапала грошай, абы толькі была фактычная патрэба. Таксама і падании сялян уладжваліся на месцы ў Гміннай радзе. Павет толькі кантраляваў усё. Тады селянін хутка атрымліваў адказ і менш было паданняў аб ільготе, бо кожны ведаў, што ў Гміне добра ведаюць яго сітуацыю, і без падстаў ільготы не прызнаюць. З тым вяжацца і іншая справа, менавіта справа зямельнага падатку. Цяпер вымяр зямельнага падатку знаходзіцца ў кампетэнцыі Фінансавага аддзела ППРН. Калі Фінансавы аддзел зробіць вымяр, то ў Грамадскай радзе цяжка дайсці да ладу з падатковымі наказамі. У наказах, якія ГРН павінна ўручаць сялянам, выступаюць асобы, якія даўно не жывуць, амаль кожнае прозвішча перакручана, для некаторых няма наказаў, для другіх па два і г. д. А ад справядлівага вымяру залежыць спраўная рэалізацыя планаў. Па-мойму, вымяр зямельнага падатку павінен рабіцца ў Грамадскай радзе нарадовай. Тады быў бы лепшы парадак, і селяніну не трэба было б за найменшай патрэбай бегаць у павет.

СПРАВА ПРАЦЫ САКРАТАРА ГРН

Цяпер сакратар ГРН большасць часу прысвячае працы ў бухгалтэрыі ГРН. Амаль зусім не мае часу на працу з ГРН і з камісіямі, а сакратар жа павінен большасць свайго часу прысвячаць арганізацыйнай працы з радай і выбарчымі. Па-мойму, у бухгалтэрыі ў ГРН павінен быць асобны працаўнік, якому адначасова можна было даверыць і выкананне вымяру зямельнага падатку. Гэта б палепшыла працу ГРН. Нарэшце, я хачэў сказаць, што ў ГРН павінен быць аграном а не гэтак, як цяпер — аграномы знаходзяцца ў гарадах, а сялян навучаць толькі час-ад-часу. І барацьба са стонкай (каларадскі жук), з пустазеллем, справа штучных угнаенняў, веселоднікі і на дадатак усялякая з гэтага справаздаўчасць спадае на плечы старшыні ГРН.

МІКАЛАЙ БРУК
старшыня Грамадскай Рады нарадовай у Чыжах Гайнаўскі павет

АДЗІН БЫЧОК У ТРОХ СКУРАХ

Не думайце чытачы, што будзем пісаць пад гэтым загалоўкам аб цудзе прыроды. Аказваецца, што бываюць нават гаспадарчыя цуды. Вось яно.

У Ялоўцы (Беластоцкі павет) існуе Дом апекі для дарослых. Існуе ён ужо каля 3-х год і знаходзіцца ў прыгожым, зацішным месцы каля лесу. Старыя задаволены там сваім жыццём. Але яшчэ больш былі б задаволены, каб кіраўніцтва выконвала належна свае абавязкі, не старалася быць аж надта... задаволеным.

Кіраўніком гэтага Дома апекі для дарослых ад пачатку яго арганізацыі з'яўляецца грам. Еўстахі Врублеўскі. Гэтаму хітраму чалавеку, як аб ім гавораць у наваколлі, захацелася перахітрыць гаспадарчыя інструкцыі, абавязваючыя яго ў штодзённай працы. Выкарыстоўваючы сяброўскія адносіны з гаспадарчым рэферэнтам грам. Юліянам Карэцкім, Врублеўскі пачаў купляць ад гаспадароў хатнюю жывёлу для сталовай у Доме апекі. Пакупку быў так, каб і сабе штосьці адхапіць. Яшчэ ў ліпені 1957 г. ён падрабіў некалькі квітанцый. Афёра спадабалася. Пачаў «купляць» і далей. Кантроль не надта туды завітваў. Врублеўскі найбольш «раскруціўся» ў гэтым годзе. У месяцы студзені, напрыклад, да сталовай фактычна закуплены толькі бычок у Сцяпана Грыко з вёскі Залешаны. І тут ужо стаўся цуд. Бычок гэты быў звычайны, з адной скурай, але паводле квітанцый выходзіць, што ён меў аж... 3 скуры, бо запісана, што закуплена 3-е цялят у Сцяпана і Івана Грыко. І цяжар быў большы, і грошай выдана больш, а старым і бачыць цяляціны не прышлося, а не толькі есці. 15-га і 16-га лютага кіраўніцтва купіла ў Марыі Кіліцкай і Юзэфа Янеля з калоніі Залешаны 2 бычкі, а ў квітанцыях упісана, што куплена 4-ра цялят...

Такім чынам, кіраўнік Врублеўскі «купляў» розную жывёлу, ведаючы, што непасрэдна ад гаспадароў нельга ў асноўным купляць, а тым больш — фальшаваць гэтыя закупкі. Врублеўскі «купляў» так аж да мая 59 г. і тут усё абарвалася. Справа несумленнага кіраўніка Дома апекі апынулася ў Павятовай пракуратуры ў Беластоку. Пракурорскі акт абвінавачвае кіраўніка ў фальшыўцы квітанцый на купленую жывёлу і прысваенні некалькіх тысяч злотых, ў ігнараванні дысцыпліны законаў, абавязковых для ўсіх працаўнікоў на адказных становішчах. (іл)

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

(Працяг са стар. 3)

кі сентыментальнасцю і ўзнёсласцю, з-за чаго ўздыхаў вясеннімі вечарамі і быў схільны да авантур. Яно было, як чорны хлеб, за які гатоў быў набыць мазалі на пятках нават у гэтую нерамантычную пару.

Далася мне дарога!

Вільня, хоць немцамі і лічылася літоўскім горадам, але каб адных людзей нацкаваць на другіх, немцы ўсю адміністрацыйную ўладу аддалі цёмнаму зброду польскай нацыянальнасці. Былыя зладзеі, шпіцлі і правакатары цяпер там выслугоўваліся перад Гітлерам. Ашукаць іх было часамі цяжэй, як немцаў.

З лагера я выйшаў з групай, якую штаб пасылаў пад Новую Вілейку за нейкім чалавекам. Пяць начэй цяжкіх пераходаў, сутычкі з немцамі, белапольскімі бандамі пры лютаўскіх завеях было лягчэй перанесці ў кампаніі.

На пятыя суткі перадняўвалі мы ў лесе і завідна выйшлі ў незнаёмую вёску. Адгэтуль група мелася звярнуць на паўночны ўсход, я на поўнач — у свой бок. Трэба было распытаць дарогу. Я ведаў з уласнага вопыту, што ў такім выпадку найлепш дамовіцца з селянінам без сведкаў, таму аддзяліўся ад таварышоў і накіраваўся ў аблюбаваную хату.

Бедна жылі ў гэтай хаце. Гліняная падлога

Нізкая столь. Паўзмрок. Сырасць. Ля печы на саломе — цяля.

На мой стук дзвярыма ад печы адвярнулася жанчына.

— Дзень добры, цётка! — сказаў я ветліва.

— Зноў нанесла!.. — ашарашыла мяне кабета нездаволеным бурчаннем.

Дачка перастала падмятаць хату і ад страху села на табурэтку, не сказаўшы ні слова.

Партызаны тады былі вялікія аптымісты і ўмелі не звяртаць увагі на такія дробязі. Я закінуў аўтамат за плечы, памясціўся на лаве ля акна, дастаў хлеб і сала, пачаў есці, намерваючыся паступова задобрыць гаспадыню і ўцягнуць яе ў размову.

Жанчына без мэты нейкі час мітусілася па хаце. З-за печы паказалася ўзлахмачаная галоўка з цікавымі вачаняткамі, пачуўся шэпт:

—Мам, гэта партызан?

Зірнуў на дачку, якая сядзела на табурэтцы. Світар вісеў нібы на чучале. Бледна-сіні твар чырвоныя гнойныя вейкі і цёмныя тлустыя валасы, нібы пасыпаныя попелам. Я з жаласцю падумаў, што бедная дзяўчына, відаць, не ведае мацярынскай ласкі, мае адну заботу хадзіць з маці ў касцёл.

Побач на лаве ляжаў брусок. Я схаваў сала, паклаў брусок на падаконнік, пачаў вастрыць фінку. Па шыбах мільганулі цені — за акном прайшлі людзі. Я хацеў выглянуць на двор, але шыбы замураваў мароз.

Раптам знадворку рванулі дзверы, у хату бухнуў клуб пары. На парозе ўзнік паліцай. Ён перапужана і зларадна закрычаў:

— А-а, ест едэн пташэк! Рэнцы да гуры!

Па маім целе прабеглі мурашкі. Я як сядзеў плячыма да дзвярэй, так і застаўся сядзець. Паліцай не бачыў, што было ў маіх руках. Павярнуўшы да яго галаву, я спакойна, як мог, прамовіў:

— Навошта падымаць? Папаўся, бяры так...

— Хоць едэн розумны русэк, пся крэў! — паліцэйскі прыапусціў аўтамат і з цынічнай усмешкай упэўнена ступіў у мой бок.

Я садануў яму фінкай у сэрца і ён сеў.

— Не, не я, таварыш!... — узмаліўся другі паліцэйскі, што стаяў ля парога. Але хутка змоўк, бо таксама сеў, схапіўшыся за бок.

Тады я выскачыў на вуліцу.

— А каб ты свету не бачыў за тое, што маіх дзяцей загубіў! — праклінала мяне няшчасная жанчына, бягучы за мной. Ды было не да яе. Вёска кішэла ад жоўтых шынялёў жандармаў і паліцэйскіх. Траскацелі, нібы хто гарох сыпаў на патэльні, аўтаматы. Глуха скрозь вецер бухалі гранаты.

— У чым справа? Дзе была варта? — прыпаў да мяне з пытаннем узбуджаны партызан, быццам гэта цяпер мела якое - небудзь значэнне.

Я прыняўся выручаць хлопцаў, каго яшчэ можна было.

Сабралася нас у лесе мала. Большасць назаўсёды засталася ў вёсцы. Стаялі мы і маўчалі. Вецер даносіў пах пажарышча. На ноч бралася завіруха і бляск пажару праз яе відзеўся ледзьве — ледзьве.

— Паляць! — з цынічнай раўнадушнасцю, якая ішла ад пачуцця бяссільнай злосці і псіхалагічнага заламання, заўважыў адзін партызан, перавязваючы сабе руку.

Другі ляскаў зубамі ад ухвалявання і, каб сха-

Удзельніцы злёту.

З жыцця дзяўчат

ХОЧАМ БЫЦЬ СЭРЦАМ ВЁСКІ

Пад такім лозунгам адбыўся нядаўна ў Беластоку Ваяводскі злёт вясковых дзяўчат — членаў ЗМВ.

Лозунг дзявочага злёту гаворыць, што нашы дзяўчаты хочуць быць сэрцам усяго таго, што змяняе вёску, што робіць яе новай, культурнай, заможнай. Як жа яны гэта робяць, якія маюць дасягненні ў гэтай працы? На злёце шмат гаварылася аб гэтым. Каб стаць сапраўднымі дзеячамі культурных перамен вёскі, дзяўчаты пастанавілі перш за ўсё навучыцца асабістай гігіены і культуры. З гэтай мэтай Павятовыя рады дзяўчат, у шэрагу мясцовасцей арганізавалі школы ахоувы здароўя, якія часта былі сапраўднымі школамі будучых маці. У гэтых школах вясковыя дзяўчаты знаёміліся з элементарнымі ведамі ў галіне асабістай гігіены, аховы здароўя, дапамогі ў нешчаслівых выпадках і праблемамі свядомага мацярынства. Даклады лекараў карысталіся вялікай папулярнасцю.

Неабыякава таксама вясковым дзяўчатам Беласточчыны справа развіцця сельскай гаспадаркі. Сёлета 850 вясковых дзяўчат — членаў ЗМВ з'яўляецца ўдзельніцамі сельскагаспадарчай адукацыі. Яны ўпольна з юнакамі праводзяць сельскагаспадарчыя доследы на спецыяльна выдзеленых участках і атрымоўваюць выдатныя вынікі.

Курсы хатняга гаспадаравання, крою і шыцця сталі неабходнымі ў жыцці большасці вясковых дзяўчат. І спартыўнае жыццё падбівае ўсё больш дзявочых сэрцаў. І хоць у некаторых яшчэ вёсках заскарупелыя каўтуны намагаюцца патыкаць пальцамі дзяўчыну ў спартыўным касцюме, але яны стаюцца бяссільнымі. Большасць сучасных дзяўчат разумее, што спорт— гэта здароўе, гэта гібкае, заўсёды маладое цела.

Часта, праходзячы вёскай, мы любуемся прыгожымі агародзікамі, морам чароўных кветак, чыста ўтрыманымі панадворкамі і культурным выглядам вёскі. Гэта заслуга нашых вясковых прыгажунь. Вясной, Ваяводская рада дзяўчат аб'явіла шэраг конкурсаў, у якіх удзельнічалі сотні вясковых дзяўчат. Напрыклад, у конкурсе на найпрыгажэйшы агародзік прыняло ўдзел 500 дзяўчат. У сувязі з гэтым конкурсам дзяўчаты выбіралі сімвалічную кветку для свайго павета. І так, напрыклад, дзяўчаты з Беластоцкага павета выбралі кветку «браток», з Элцкага — «стакротку», з Ламжынскага — «шалфей», з Сувальскага «мальву» і з Гайнаўскага — «ружу». У конкурсе на найлепшы агарод з агароднінай прыняло ўдзел 147 дзяўчат, а конкурс на культурны выгляд хаты і панадворка — 170 дзяўчат. Усе гэтыя конкурсы, — падкрэслена на злёце, — зрабілі шмат добрага ў нашых вёсках. А што найважнейшае, яны заахвоцілі вясковых дзяўчат дбаць аб чысціні і культурным выглядзе сваёй хаты, панадворка, вёскі і аколіцы. За найлепшыя вынікі ў конкурсах Ваяводская рада дзяўчат узнагародзіла 60 удзельніц каштоўнымі ўзнагародамі. Гэта быў вельмі прыемны момант злёту.

Вясковыя дзяўчаты займаюць не апошняе месца і ў канкрэтнай працы сваёй арганізацыі. На чатыры тысячы дзяўчат — членаў ЗМВ. 93 з'яўляюцца старшынямі гурткоў ЗМВ, а 85 — членамі Павятовых праўленняў ЗМВ. У Сакольскім павеце, напрыклад, аж 10 дзяўчат уваходзіць у склад Павятовага праўлення.

Аб тым, што вясковыя дзяўчаты жывуць дружна з культурай, найлепш сведчыў выгляд удзельніц злёту. Іх жа ні ў чым нельга адрозніць ад радавітых жыхарак горада. Усе чысценька, прыгожа і з густам апранутыя (дарэчы, іх вопратцы магла б пазайздросціць не адна жыхарка горада). Прычоска па апошняй модзе. Не, сапраўды, не мог я знайсці на гэтым злёце колішніх, вясковых дзяўчат.

Атракцыяй злёту быў арганізаваны дзяржаўным універмагам у Беластоку паказ моды. І хоць сапраўды было тут на што паглядзець, але, скажу па-шчырасці, не надта ён заімпанаваў удзельніцам злёту. Яны ж амаль таксама густоўна апранутыя. Хіба толькі футры па 18 тысяч злотых, але яны трошкі за дарагія.

Кульмінацыйным пунктам злёту была арганізавана вельмі цікавая і ўдалая імпрэза пад назвай «Згадуй-згадуля» на найлепшую вясковую гаспадыню Беластоцкага ваяводства. Да конкурсу прыступіла некалькі дзесяткаў дзяўчат. Яны абавязаны былі адказаць на шэраг пытанняў адносна жыцця і працы жанчыны. Апрача гэтага трэба было выказаць кулінарныя здольнасці, веды з галіны аховы здароўя і, так сказаць, мацярынскія здольнасці.

Перамагла Лена Кандратовіч з Бернатак, Аўгустоўскага павета. Як узнагароду найлепшая гаспадыня Беласточчыны атрымала сталовую пасуду і іншыя атракцыйныя рэчы на суму 600 злотых.

Злёт вясковых дзяўчат — гэта новае ў жыцці маладзёжнай арганізацыі. Але яно ўжо моцна ўспрынялося на Беласточчыне. Трэба часцей арганізаваць падобныя злёты і ў паасобных паветах. Будуць яны вельмі карыснымі ў жыцці вясковых дзяўчат.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Найлепшая гаспадыня Беласточчыны Лена Кандратовіч на конкурсе скроіла фартушок на працягу няпоўнай мінуты.
Фота — А. Здрадоўскі.

ваць гэта перад сябрамі, паспрабаваў пажартаваць:

— Эх і холад! Каб не дрыжэў, замёрз бы...

Ім ніхто не адказаў. Усе былі ўзбуджаны боем, аддыхаліся. «Мацярынскае сэрца нібы чула!» — падумаў я пра жанчыну і мяне пачало грызці сумленне. Я сябе апраўдваў: «Прычым тут я? Вінавата вайна, фашысты!» Але гэта атрымалася ў мяне непераканаўча.

Аб выкананні задання групай не магло быць і гутаркі. Яна страціла людзей, з'явіліся раненыя. Людзі мусілі вяртацца. Я сярод іх быў найбольш вопытны. Партызанам трэба было б дапамагчы дайсці да лагера. Калі б я і не дайшоў да Віленскага гета, дайшлі б другія, бо аналагічныя заданні атрымалі ўсе атрады акругі і кожны выслаў сваіх пасланцаў. Адным менш, адным больш — справы не мяняла. Ды на мяне раптам павеяла Вільняй, я не мог ад яе адмовіцца.

Адзін партызан прыбег у лес з вёскі без аўтамата. Быццам адкупнае, я даў яму мой, параіў камандзіру, якой дарогай лепш вяртацца, памыў у снезе рукі ад крыві паліцаяў і пайшоў сваёй дарогай. Узяў два пісталеты, нож, індывідуальны пакет і клумак нямецкай вопраткі. Я часамі рабіўся немцам, дзеля чаго меў касцюм нямецкага лейтэнанта.

5.

Правёўшы ноч у паходзе, я задняваў на балоце ў стозе сена. Ад стомы заснуў так моцна, што рука з компасам падвярнулася пад кабуру і ад пісталета компас размагніціўся. Далей мусіў арыентавацца па зорках і ветры. І я пачаў блукаць. Праблукаў яшчэ цэлых пяць сутак. Схуднеў, аброс, перамерз да касцей.

Нарэшце, на світанні падыйшоў да Вільні з боку Парубанка. Мясцовасць станавілася знаёмай. Калісьці прыходзіў сюды на аэрадром узірацца на самалёты, лазіў з Крысяй па маляўнічых гарах. Каб не напароцца на што-небудзь неспадзяванае, вырашыў дачакацца дня, разглядзецца. Узабраўся на гару, зашыўся ў кусты. А каб крыху сагрэцца, развязаў клумак і накрыўся нямецкай вопраткай. Моцна хіліла спаць. Заснуць не мог, бо баяўся, каб хто не надышоў: зімнія кусты не летнія, скрозь голыя дубцы чалавека відаць здалёк.

Выразаў кароценькую палачку, узяў у кулакі, падставіў пад бараду. Засынаў — далоні расслабляліся, кіёк калоў бараду, я прабуджаўся. Гэтак у паўдрымоце і дачакаўся дня.

Світала, калі ўнізе праехала адна машына, другая, трэцяя. Прагучала нямецкая лаянка, плач, брэх сабак, потым усё сціхла. Толькі чуўся стук тупога інструменту аб зямлю.

Зразумеў я, што адбываецца, калі развіднела. Унізе стаялі дзве машыны з чорнымі брызентавымі будамі. Да іх былі прывязаны аўчаркі. На снезе чарнела свежа выкапаная зямля. Некалькі чалавек капалі яму. Заставіўшыся ад ветра каўнярамі паўпальткаў, вартавалі іх паліцаі. З другога боку машын, схаваўшыся ў зацішак, стаяла вясёлая група немцаў і нешта распявала. Вецер да мяне даносіў абрыўкі размовы. Доўгі і нехлямяжны, як бусел, немец адлучыўся ад кампаніі, захмялеўшым голасам прывітаў паліцаяў:

— На, полен, гайль, Рыдз Шміглы!

І зарагатаў. Тады зазірнуў у яму, ударыў ботам у зад аднаго, другога чалавека, якія капалі, і візглівым істэрычным голасам залямантаваў:

— Лёс, лё-ёс! Абэр шнэль, фарфлюктэ!..

Калі немец адышоў, паліцаі замітусіліся, пачалі гэтак сама пінаць людзей. Нарэшце, адзін з іх крыкнуў немцам:

— Фэртых!

Я свой аўтамат аддаў партызану, а цяпер ад жаху і бяссільнай злосці ў мяне на лоб выступіў халодны пот. Каб паўзірацца на мяне ў той час збоку, я недзе нагадваў безабароннага камара, якога нічога не значыць прыдушыць.

Немцы з будаў вывалаклі людзей, і загадвалі ім распранацца. Арыштаваных было чалавек васемнаццаць. Жанчыны лямантавалі, крычалі нешта і мужчыны, але раздзяваліся. Голы чалавек, цесна сціскаючы ад холаду ногі, склаўшы на снезе вопратку, паказаў на яе рукой і нешта папрасіў у немца. Той кіўнуў галавой. Чалавек нагнуўся, узяў шапку і адзеў. Мне былі відаць пазванкі худых плеч, калі ён, згорблены, станавіўся тварам да ямы.

Стукаючы зубамі ад узбуджэння, я палічыў немцаў і паліцаяў — восем. Накінуўшы на сябе нямецкі шынель, мог бы да іх незаўважна падысці даволі блізка і паспрабаваць змагацца двума пісталетамі. Сабакі былі прывязаны. «Глыбокі снег, следна, пойдзе аблава і нікуды не дзенешся», — пераконваў я сябе. Аднак, у душы была няўпэўненасць. Колькасная перавага не заўсёды вырашае бой. У мяне быў усясільны партызанскі канёк — нечаканасць.

Пакуль я вагаўся, прагучэлі стрэлы, усё было скончана. Я зразумеў, што да смерці буду мець нячыстае сумленне.

(Працяг будзе)

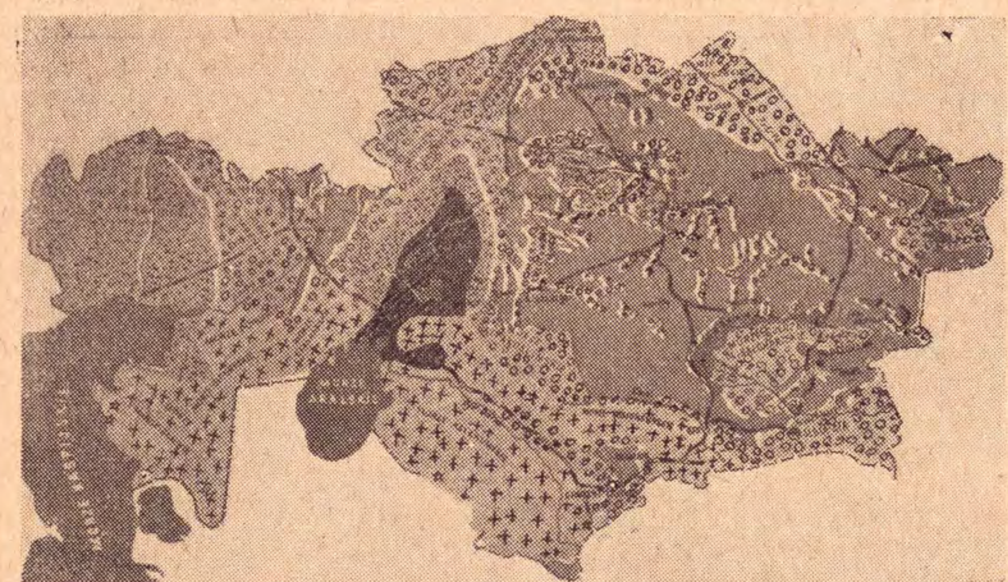
САБАКА-ПРЫЯЦЕЛЬ ЧАЛАВЕКА

Сабака — першы звер, прыручаны чалавекам, у наш час здабыў славу як першы астранаўт. Бо менавіта Лайка першая пранікла ў касмічныя прасторы.

У касмічных доследах вучоных Савецкага Саюза сабакі адыгрываюць вялікую ролю. Чаму, напрыклад, вучоныя Савецкага Саюза не скарыстоўваюць іншых звяроў у доследах космаса? Таму, што будова арганізма сабакі і функцыяніраванне яго органаў надта зближанае да людскога, абапіраецца на тых самых асновах. Акрамя таго, сабакі вызначаюцца, як ведаем, найбольшай інтэлігенцыяй, лёгка прызвычайваюцца да новых умоў жыцця. Гэтыя асаблівасці і выкарыстоўваюць з поспехам савецкія вучоныя.

На здымку: Казяўка і Адважная пабывалі ўжо ў касмічных прасторах. Адчуваюць сябе добра.

МОРА... ПАД ЗЯМЛЁЙ

Казахстан вядомы пустыннымі пяскамі. Але вядома таксама, што на пустыні ёсць і вада, якая неаднойчы выходзіць з-пад зямлі на паверхню.

Вучоныя Казахстана паставілі перад сабой задачу расследваць глыбіні зямлі. Вынікі гэтых доследаў далі карту падземных мораў (глядзі вышэй). Былі адкрытыя салёныя моры, вада з якіх выкарыстаецца ў хімічнай прамысловасці. Адкрыты таксама гарачыя моры, вадой якіх ужо абаграваюцца некаторыя жылыя дамы. Пад зямлёй Казахстана знаходзяцца і мінеральныя воды. Але найважнейшым з'яўляецца сцвярджэнне, што пад зямлёй знаходзяцца прэснаводныя моры, якія ў такой пустыннай краіне як Казахстан патрэбны не толькі для ўтрымання жыцця, але і яго буйнага развіцця.

Паводле часопіса «Край рад»

ПАЎВЕКА НАЗАД

Першы палёт на аэраплане быў зроблены ў 1903 г. амерыканцамі братамі Вільбурам і Орвілем Райт. Яны ўстанавілі фактычна першы рэкорд дальнасці палёту: за 53 секунды праляцелі 260 метраў. Праз два гады яны ж пратрымаліся ў паветры ўжо 38 мінут, праляцеўшы за гэты час адлегласць у 40 км.

Гэтыя поспехі выклікалі ў аматараў паветраплавання, як тады адзначалі, «масавы гіпноз». Быў устаноўлены рад прызоў за рэкорды хуткасці, дальнасці, за палёты паміж гарадамі і г. д. 1908 год лічыўся «памятным» у сэнсе рэкордаў. Ён пачаўся рэкордам француза Анры Фармана, які за тры з паловай мінуты праляцеў 3 кіламетры; закончыўся рэкордам Вільбура Райта, які ў марозны дзень, праляцеў на вышыні 15 м над зямлёй 124,7 км за 2 гадзіны 20 мінут 23,2 секунды.

Многім здавалася, што авіятары дасягалі «мяжы магчымага» і новых дасягненняў ў 1909 годзе ўжо не чакалі. Аднак авіяканструктары ўнеслі рад удасканаленняў у тагачасныя біпланы і манапланы, і 1909 год азнаменаваўся новымі поспехамі піянераў пілатажу. У чэрвені 1909 года француз Луі Блерыё зрабіў нашумеўшы пералёт праз праліў Ламанш. 37 км ён пераадолеў за 30 мінут. Вельмі рызыкоўным 50 год назад быў і дзесяцікіламетровы пералёт Латама праз Берлін.

Але рэкорд працягласці палёту 50 год назад застаўся за нястомным Фарманам. У лістападзе ён пратрымаўся ў паветры 4 гадзіны 19 мінут 53 секунды, налётаўшы звыш 234 км. А рэкордам хуткасці завалодаў француз Зомер. Ён праляцеў 2.4 км за 1 мінуту 47.2 секунды, развіўшы сярэднегадзінную хуткосць 80 км.

Не менш цікавай была барацьба за рэкорд вышыні палёту. Рэкорднай вышыні ў 500 м першым дасягнуў у 1909 годзе граф дэ-Ламбер. Ён двойчы перасягнуў славутую Эйфелеву вежу ў Парыжы. Але 1909 год завяршыўся больш выдатным для тых часоў рэкордам. 25 снежня Латам зрабіў палёт на манаплане «Антуанэт» на вышыні 1050 м. Рэкорд яго пратрымаўся не больш тыдня. Першага студзеня 1910 года Полэн на біплане «Фарман» забраўся яшчэ вышэй — на 1380 м.

Цяперашняму пакаленню, на вачах якога адбыўся дзевяцігадзінны пералёт савецкага самалёта «Ту—114» канструктара Тупалева з Масквы ў ЗША, авіярэкорды 1909 года, бадай, здадуцца смешнымі. Але сучаснікам Блерыё і Фармана першыя спартсмены авіяцыі здаваліся чарадзеямі, а іх рэкорды — цудам.

Толькі для закаханых

Жыву я на вёсцы ў Сакольскім павеце. Працую на гаспадарцы, дапамагаю бацькам. Мінула мне 20 гадоў. Дзядзькі і цёткі сватаюць кавалераў. Ды ўсе яны мне не па душы.

У нашай вёсцы жыве Коля, які мне надта падабаецца. Адчуваю сябе з ім надта добра. Але вось бяда, яму сватаюць з суседняй вёскі багатую і нябрыдкую дзяўчыну. А я нядаўна пазнаёмілася на вяселлі сваёй сяброўкі з Валодзем, які жыве ў Беластоку. Мае там памяшканне і нядрэнна зарабляе. Ён праз маю цётку паведаміў мяне і маіх бацькоў, што хоча прыехаць да мяне ў сваты, але ў мяне не ляжыць да яго сэрца. Ды розум мой кажа, што трэба аднак за яго ісці замуж. Вядома, Беласток, кран у хаце, лазенка, добрае жыццё. І не задумвалася б я наконт гэтага, калі б не кахала Колю. Што мне рабіць? Не хапае смеласці прызнацца Колю, што яго кахаю, не магу зрабіць першага кроку ў гэтым напрамку, а ён сам таксама не робіць гэтага, і аднолькава адносіцца і да мяне, і да Марысі, і да Сані. Адзін вечар гуляе з адною, а другі з другою. Кожная з нас хоча ў будучым называць яго сваім мужам.

Таіса

Вельмі неразумная рэч выходзіць замуж за аднаго, а кахаць другога. І жыццё ў такім выпадку не палоніць сваёй прыгажосцю. Праўда, ёсць выпадкі, што і без кахання людзі жывуць паміж сабой добра, прызвычаяцца. Але часцей замужаства і жаніцьба без кахання канчаюцца сумна.

У тваім выпадку, Таіса, не раю спяшацца ісці замуж за Валодзю. Горад няхай цябе не прыцягвае сваім «лёгкім жыццём». Працаваць трэба і ў горадзе. Маеш усяго толькі 20 год, маеш яшчэ час на разважанні, як пакіраваць сваім жыццём.

Адносна Колі. Раіла б добра прыглядзецца, ці ў Колі ёсць да цябе якія-небудзь глыбейшыя пачуцці, чым ветлівасць. Ці дарыць цябе крыху большай увагай, чым другіх дзяўчат. Часам позірк вачэй кажа больш, чым словы. Коля напэўна не ведае аб тваім каханні, думае, што ты адносішся да яго як да іншых і адгэтуль яго абыякавасць да цябе. Будучы з ім удваіх, спецыяльна не скрывай сваіх пачуццяў. Любоў родзіць любоў — сцвярджаюць некаторыя.

Тым, хто цікавіцца гісторыяй марксізма з палітычна-філасофскага боку, раім прачытаць кніжку «Jerzy Plechanow. Przeciw rewiżjonizmowi», якую выдала «Książka i Wiedza» у Варшаве.

У кніжцы змешчаны багаты і цікавы матэрыял з палемікі вядомага рускага мысліцеля — марксіста Юрыя Плеханава з рэвізіяністамі марксісцкай навукі — Берштайнам, К. Кауцкім і К. Шмідтам, якая вялася на пераломе XIX — XX стагоддзяў. Артыкулы і лісты Ю. Плеханава аб рэвізіянізме прадстаўляюць сабой і сёння вялікую вартасць у зразуменні сутнасці ідэі сённяшніх рэвізіяністаў марксісцкай навукі. Гэтыя матэрыялы ўпершыню друкуюцца на польскай мове.

Вялікай заслугай рэдактараў кніжкі з'яўляецца тое, што яны паклапаціліся, каб увесь матэрыял меў бібліяграфічныя даведкі, каментарыі і зноскі.

М. К.

МОДА

Скромна, але элегантна

Святочная сукенка з пушыстай воўны. Роўныя рукавы — тры чацвёртых, не адрэзваныя.

Скромная сукенка з цёмна-папялістай воўны. Вялікі белы каўнер і пры ім банцік з чырвонай аксаміткі. Сукенка зашпільваецца спераду па ўсёй даўжыні.

Увага. Прыпамінаем нашым чытачкам, што апошні крык моды — к а р о т к і я сукенкі і спаднічкі, якія толькі ледзь закрываюць калені

БЛІЖЭЙ КУЛЬТУРЫ

Грамадскі чын знаходзіць штораз большае зразуменне сярод насельніцтва нашых вёсак. Грамадскім чынам сяляне рамантуюць дарогі, укладаюць мастырыя ў вёсках і наватʼ будуюць святліцы і пажарныя рамізы. Напрыклад, жыхары вёскі Шпакі ў Бельскім павеце вырашылі пабудаваць у сябе святліцу. Многа дапаможных прац сяляне выконваюць грамадскім чынам.

Кожны гаспадар у Шпаках склаў па 15 зл. на пабудову святліцы. Заложаны ўжо фундамент. Шпакоўцы маюць у сябе добры і ў дастатковай колькасці жвір, які прадаюць па 10 зл. за воз, а даход прызначаюць на пабудову святліцы. Чакаюць на пустакі, якія павінна купіць ім ГРН у Орлі.

Шкада, што «чакаюць», бо можна зрабіць пустакі ў сябе, маючы пад рукой жвір. Там жа можна арганізаваць вытворчасць нават большай колькасці пустакаў. (М. К.)

З жыцця БГ-КТ у Беластоку

АБМЕН ЧЛЕНСКІХ БІЛЕТАЎ

Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку залічвае ў сучасны момант 370 членаў. Абмен членскіх білетаў праходзіць вельмі добра і па сённяшні дзень абменена каля 150 членскіх білетаў. Праўленне Гарадскога аддзела мяркуе да канца гэтага года поўнасцю закончыць абмен членскіх білетаў. Тыя, што не абмянялі членскія білеты, могуць зрабіць гэта кожны дзень у Гарадскім аддзеле, вул. Кюры - Склядоўскай 7 пакой 11.

ДЭМАНСТРАЦЫЯ НОВАГА ФІЛЬМА

20 лістапада г. г. у святліцы ЗБМ гарадскі аддзел БГКТ наладзіў дэманстрацыю савецкага фільма пад загалоўкам «Палымяная маладосць». Фільм здабыў прызнанне ў гледачоў і быў паказаны два разы. Прысутнічала каля 500 асоб.

МАСТАЦКІ КАЛЕКТЫЎ «БЯРОЗКА» і ЯГО КІРАЎНІК

Ужо мінула 10 год з таго часу, як у вёсцы Клюковічы (Сямяціцкі павет) працуе мастацкі калектыў пад назвай: «Бярозка». Пачынаючы ад мая 1949 года мастацкі калектыў выступаў на сцэне ў сваёй і суседніх вёсках з 20 п'есамі. Артысты - самадзейнікі сваімі выступленнямі выклікалі ў гледача многа пачуццяў, а аднавяскоўцы мелі шмат задавальнення. Доўгі час гэты мастацкі калектыў нідзе не быў рэестраваны. Моладзь вывучала ролі, хадзіла на рэпетыцыі, рыхтавалася да выступленняў, і гэта ўвайшло ў звычку. Без гэтага жыццё не было поўным.

Вядома, калектыў меў свае ўздымы і заняпады. Зараз мастацкі калектыў працуе добра. А гэта таму, што цяпер мае ён добрага і здольнага кіраўніка, аднавяскоўца Віталія Янчука. Віталі Янчук карыстаецца ў сваёй вёсцы вялікім аўтарытэтам. Ён закончыў 10 класаў школы, многа чытае сельскагаспадарчай і мастацкай літаратуры. У сучасны момант ён з'яўляецца старшынёй гуртка Саюза Сялянскай моладзі. У павятовым праўленні ССМ Віталі Янчук лічыцца адным з самых актыўных старшынь маладзёжнай арганізацыі. М. Х.

ВЕСТКІ СА ШЧЭЦІНА

42 гадавіну Вялікага Кастрычніка адзначылі беларусы Шчэціна літаратурнай вечарынай, якая адбылася ў Клубе ТППР. Прысутныя выслухалі даклад мгр. М. Артышэвіча на тэму «Кастрычніцкая Рэвалюцыя паводле рэпартажа амерыканскага журналіста Джон Рыда па кніжцы «Дзесяць дзён, якія ўскалыхнулі светам».

Пасля дакладу м. Сычэўскі і другія дэкламавалі вершы Я. Купалы, У. Маякоўскага, Я. Коласа, У. Бранеўскага і В. Шведа, прысвечаныя Рэвалюцыі.

ЛЕПШ РАНЕЙ

Не ўсе сяляне належна вывязваюцца са сваіх абавязкаў перад дзяржавай. Ёсць шмат вёсак, жыхары якіх нават і вельмі грэшныя — адкладаюць і адкладаюць выкананне абавязковых паставак, забываючы, што «адклад не ідзе на лад». Але ёсць і такія, якія ніядрэнна выконваюць свае абавязкі. Гавораць «лепш раней, чым пазней». І, зразумела, вельмі добра. Да іх належаць жыхары 6-ці вёсак, уваходзячых у склад Грамадскай рады нарадовай у Саколдзе (Сакольскі павет). Абавязковыя пастаўкі збожжа яны выканалі ўжо на 83 працэнта, мяса — на 87,5 працэнта, бульбы — на 80 працэнтаў. Як відаць, найгорш выглядае тут выкананне планавых паставак бульбы, бо яна сёлета не вельмі ўрадзіла. Многія і тут адкладаюць яшчэ выкананне плана. А не варта.

ШКОЛЬНЫЯ КАМІСІІ БУДОВЫ ШКОЛ 1000-ГОДДЗЯ ДЗЕЙНІЧАЮЦЬ

Пры многіх школах Дуброўскага павета існуюць школьныя камісіі пабудовы школ - помнікаў 1000-годдзя Польскай дзяржавы. Вучні гэтых школ збіраюць макулатуру, металазлом, бутэлькі, шматы і прадаюць іх, а атрыманыя з гэтага грошы перакаваюць на фонд пабудовы школ 1000-годдзя. У Дуброве школьная камісія ўнесла на фонд будовы школ 1949 зл., школа ў Няросне — 1636, і ў Бутрымаўцах — 745 зл. М. Х.

ІДЗЕ ПАДПІСКА НА «НІВУ» на 1960 год

Падпіску прымаюць усе паштовыя ўстановы і пісьманосцы.

ДАРАГІЯ ЧЫТАЧЫ, не забудзьцеся падпісацца на сваю газету!

НАСТАЎНІКІ — ДЗЕЯЧЫ КУЛЬТУРЫ

Многа настаўнікаў у Сямяціцкім павеце актыўна ўдзельнічае ў культурным жыцці. Напрыклад, Юрка Юновіч у Сыпнях з'яўляецца арганізатарам пабудовы святліцы. Дзякуючы яго штодзённай занобе, будынак ужо пабудаваны і пакрыты. Засталося закончыць толькі апрацоўку.

У Рагачах працуе настаўнікам Юзэф Акунеўскі. Пад яго кіраўніцтвам моладзь падрыхтоўвала мастацкую частку, з якою выступіла на ўрачыстай акадэміі, прысвечанай 42 гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі. (м. х.)

КАРЫСНЕЙ КАРМІЦЬ КАРАЦЕЙ

Многія гаспадары на нашых вёсках прытрымліваюцца ўстарэлай звычкі пры адкорміцы свіней. Пераважна ставяцца на адкорм свінні ў другім годзе жыцця. Адкормліваюць іх прыблізна паўгода. Вядома, такі кормнік і вялікі і саланіны дае многа. Але падлічыўшы, колькі ён з'еў за паўтара — два гады, акажацца, што такое адкормліванне вельмі некарыснае.

Найбольшую карысць даюць свінні тады, калі іх адкармліць на 120—150 кг і то ў першым годзе жыцця.. Ужо шмат гаспадароў пераканалася ў гэтым. Ёсць нават такія, якія за паўгода адкормліваюць вяпрукоў да 100 і больш кілаграмаў.

А Філат Грыгарчук з Харашчэва ў Сямяціцкім павеце адкарміў пяцімесячнага парсюка на 102 кілаграмы. (м. х.)

ПА СЛЯДАХ НАШЫХ ЛІСТАЎ

Жыхары Дубічаў Асочных Гайнаўскага павета скардзіліся ў лістах да рэдакцыі на дрэнную працу мясцовага пункта скупу малака. Як паведаміў нас Акруговы аддзел Саюза Млечарскіх Спулдзельняў у Беластоку, факты, паданыя ў лістах, падцвердзіліся.

За дрэнную працу працаўніца пункта скупу малака ў Дубічах Асочных Валянціна Назарук 1.XII. 1959 г. будзе звольнена з працы. (пч)

На здымку — падрыхтоўка вітак.

МЕЛІЯРАЦЫЯ НА РАЦЭ СУПРАСЛЬ

Паміж Гарадком і Міхаловам ў Беластоцкім павеце аколіцы ракі Супраслі вельмі забалочаныя. Па гэтай прычыне, мясцовыя сяляне зусім не мелі карысці з вялікага абшару сенажацяў. Яны былі амаль недаступнымі. Вясной гэтага года пачалі тут праводзіць за кошт дзяржавы рэгуляцыю ракі і меліярацыю забалочаных сенажацяў. Сёлета на ўрочышчы Бярэзіна праведзена рэгуляцыя ракі на працягу 8 кіламетраў. Балоты высыхаюць. Загаспадараванне іх дасць магчымасць сялянам павялічыць жывёлагадоўлю. У наступным годзе далей будзе праводзіцца рэгуляцыя ракі Супрасль і меліярацыя балот.

Тэкст і фота — В. Баршчэўскі

Хацеў спаліць сваю хату

1-га лістапада жыхары вёскі Кітурыкі ў Беластоцкім павеце былі сведкамі сенсацыі, якая магла б закончыцца трагічна.

Язэп Эйсмант, падпіўшы задумаў падпаліць сваю хату. Прынёс саломы, расклаў вогнішча ля сцяны... і яна ўжо гарэла. «Артыстычнае выступленне» хутка заўважылі суседзі, якім удалося выратаваць хату Язэпа Эйсманта. Міліцыянеры знайшлі ў час допыту чацвярцінку самагонкі. За свае злачынствы Эйсмант быў затрыманы міліцыяй, а Павятовая пракуратура прымяніла ў адносінах да яго арышт. (іл)

СУПРАЦЬТУБЕРКУЛЕЗНЫЯ ДНІ

Ад 1 да 10-га снежня ва ўсёй нашай краіне будуць адзначацца супрацьтуберкулёзныя дні. У гэтых днях лекары выступяць перад насельніцтвам з дакладамі, павятовыя і ваяводскае праўленні Польскага чырвонага крыжа супольна з куратарыумам арганізуюць ў школах конкурс на тэму «Што я ведаю аб туберкулёзе і як прадухіліць гэтую хваробу».

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 1, tel 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1, tel. centr 37-41, red naczelny i sekretariat 25 89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.

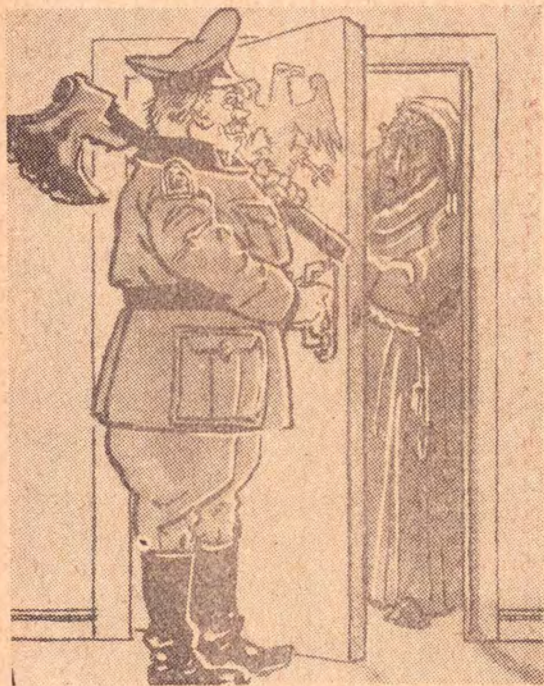
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. … Btk. P-2

Мал. Л. Каплана.

«Мы не хочам прапазіць у існуючую дзяржаву з чорнага ходу, — заяўляюць фашысты Заходняй Германіі — Мы хочам зайсці з парадняй». (Перац)

ЗА ГОД ДА ВЯСЕЛЛЯ...

— Ягадка мая, вішанька мая, яблычак мой!..

... ГОД ПАЗНЕЙ

— Я з цябе кампот зраблю!

На дварэ цёмна, як у судны дзень. Летам у такі час сонца ўжо даўно спіць. Зорка ў небе купаецца, а цяпер толькі пеўні прыпамінаюць гаспадарам, што пара на торг збірацца. Прайшоў час, калі мы ездзілі, як каму задумаецца.

Цяпер трэба так ездзіць, каб інструкцыі не парушыць. Гэта значыць, што неабходна да воза таблічку прычапіць з прозвішчам і адрасам гаспадара. Фанары таксама падчапіць неабходна. Ведаючы, што конь не ўмываецца, як кот па ранках, мы абавязаны сладзіць за чысцінёй каня. Аднача таго, людзі, якія не ведаюць дарожных законаў і правіл руху, далёка не заедуць.

У ДАРОЗЕ

Напрыклад: паяз[д]жае, як заўсёды, дзядзька ў горад. На сустрач падыходзіць чалавек з белым манжэтам. Руку падымае. На манжэце чырвоная апашка нарысавана. Фурманка затрымліваецца, чалавек пытае:

— Чаму ў каня левы бок гноем вымазаны?

Дзядзька ўслужліва абяцае:

— Зараз, зар[аз] грамадзянін начальнік, я правы бок вымажу. Што за конь, заўсёды на левым баку ляжыць.

Уласнік белага манжэта не звяртае ўвагі на гэтыя словы і гаворыць:

— За чыстату каня адказны гаспадар.

Дзядзька скапіўся за гэтыя словы, шапку сцягвае і гаворыць:

— Святыя вашы словы. Гаспадара, сукінага сына, вучыць патрэбна. Глядзець за ім, як за канём. А гэта не мая кабыла. У суседа пазычаў. Гэтае і конь сцвердзіць можа.

Аднак пераконванні дзядзькі не зрабілі ўражанья.

Чалавек выняў кніжачку з алоўкам і гаворыць:

— На м[есцы] заплаціце ці дамоў прыслаць наказ? Калі дамоў, дык будзе каштаваць вам у тры разы больш.

З дастаўка[й] даражэй, разважае дзядзька і тлумачыць:

— Кожнаму, хто купіць бульбу на рынку, дамоў бясплатна яе вязем.

— Гэта ваша асабістая справа, а гэта дзяржаўная. Плаціце? — пытае цярпліва чалавек з манжэтам.

— Заплачу, толькі пасля торгу, як распрадамся, — абяцае дзядзька.

— Я не анёл-ахоўнік, каб хадзіць за вамі па рынку. Давайце пашпарт, — рашуча патрабуе чалавек з манжэтам.

Дзядзька лезе ў кішэнь, падае кніжачку.

— Гэта пашпарт каня, заўважвае чалавек з белым манжэтам.

— Правільна, згаджаецца дзядзька і тлумачыць:

— Конь брудны, дык і яму, як вінаватаму, і кару плаціць.

— Давайце ваш пашпарт, — строга патрабуе службовы чалавек.

Дзядзька падае дакументы. Рука з белым манжэтам адвярнула лісток.

— Ілгун вы на ўвесь свет, гэта ж ваш конь.

Дзядзька чухае патыліцу і ўсё яшчэ пераконвае.

— Мілы чалавеча! На памершую цётку прысягаю, што кабыла мая нікудышняя. У суседа пазычыў каня, ды запрагаючы ў цемнаце пераблытаў і запрог свайго, а той у хляве застаўся.

— Але я не пераблытаю, — прамовіў чалавек з белым манжэтам, шпосьці запісваючы.

Дзядзька да рынку даехаў, а моўчкі і далей. Ды, людзі добрыя, не прыстойна гэтак крыўдзіць. Лепш, выязджаючы з двара, прытрымлівацца парадку і на «авось» не спадзявацца.

Дзядзька Левон

НАРОДНЫЯ ЖАРТЫ

СЯЛЯНСКІ ГУЛЯКА

— Андрэй, дзе я цябе магу заўтра сустрэць?

— Гм... А што ў нас заўтра будзе?

— Нядзеля...

— Тады шукай мяне на вяселлі. Глядзі, дзе будзе найбольшая купа народу. Я буду на самым сподзе.

ПІЛЬНЫ

Падыходзіць да аднаго салдата незнаёмы і пытае:

— Колькі ў вашай роце людзей?

— Салдату забаронена аб гэтым гаварыць.

— Аднак ты скажы, я табе за кожнага салдата дам цыгарэту.

— Ты хочаш, каб я за 150 цыгарэт выявіў вайсковую тайну?

ЖАЛАСЛІВЫ КУМ

Кум з кумам сядзяць за сталом і выпіваюць. Адзін так ужо набраўся, што расплакаўся, як малое дзіцё.

— Ку... куме, — звяртаецца ён праз слёзы, — давай... яшчэ вып'ем, бо м... можа ўжо на тым свеце не пабачымся...

— А й праўда, к... кумок, бо я ўжо і зараз цябе не бачу...

ЗДРАДЛІВЫ ПАРСЮК

Назар выпусціў з хлява двух парсюкоў аднолькавай масці, велічыні і гатунку.

Пачуўшы волю, парсюкі пабеглі ў поле. Выбраўшы надрэчны палетак, затрымаліся пасілкавацца. Гаспадар палетка Кандрат, выкарыстоўваючы зручны момант і ўласны спрыт, загнаў аднаго ў хлеў, а на другі дзень павёз на пункт скупу, каб як найхутчэй вызваліць душу ад дыжкавую.

Але нячыстая няспала. У той самы дзень і толькі на паўгадзіны раней прыехала а пункт скупу Назара з другім парсюком.

Кандрату гарачая кроў пабегла па жылах, ад такой нечаканасці. Бо такі ж спаткання не абы якое.

Адправіўшы дамоў каня з возам, Кандрат заняў сваё пачэснае месца ў арышце

Андрэй Раса

ДА СТУДЭНТКІ

Ты сувязь горада й сяла
Арыгінальна разумееш.
І добры курс ты узяла —
У [в]ёску ездзіш па трафеі.

Аднак не цяжка угадаць,
Ты вельмі добрая дачуся,
Ты шчыра хочаш памагаць
Старой і змучанай мамусі.

За саланіны кус вялізны
Вязеш падарак цэнны, мусіць?
А гэта брудная бялізна,
Якую вымые мамуся.

Ты сталася вядомай дамай,
Дай Божа быць табе
вясковай мамай.

Ігнась Красоўскі

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОЎГА ЖЫЦЬ

Каб пражыць не менш ста лет
(так, як мой, нябошчык - дзед),
трэба ўмець чытаці кніжкі,
рэдка заглядаць ў кілішкі,
мыцца ў лазні па суботах,
не хадзіць у цесных ботах.
Прыйдзе час — жаніся, браце,
будзеш мець парадак у хаце.
Любі жонку маладую,
не ўглядайся на другую;
пра дастатак штодня дбай,
не ў чым маху не давай.
Не грашы й не спавядайся
спакусіць сябе не дайся,
спажывай ўсё страву тлусту:
Боршч, гарох, кушо, капусту,
з салам смажаны аладкі —
будзеш, брат, бліскучы, гладкі.
А як схочаш вітаміны —
пі навараны маліны.
Каб пражыць не менш ста лет,
пі гарачы ліпаў цвет,
ну-й што дня па кружцы мёду.
(Будзеш мець, браток, выгоду)
Ўставай дзень у дзень чуць свет —
пражывеш не менш ста лет.
Ну, а покі што. канец,
Дай мне руку, маладзец.

ВЫБРАНЫЯ ДУМКІ

Лекцыя: — нататкі прафесара сталі нататкамі студэнта, але не прайшлі праз галаву ані аднаго, ані другога.

(Лапкін)

Статыстыка: — у нашым горадзе на кожнага дарослага мужчыну выпадае па 1,8 дзіцяці, а на кожную жанчыну 1,7 дзіцяці. Адгэтуль і вывад, што мужчыны маюць больш дзяцей, чым жанчыны.

(П. Піразына)

Гэта толькі жонцы здаецца, што яе муж пазяхае. Ён проста стараецца вымавіць нейкае слова.

(Лорд Галлукс)

Графаман: — той, хто стварае ў выніку ўнутранай патрэбы. Сапраўдны артыст стварае ў выніку патрэбы грошай.

(сераідзкія)

Каб мой бацька не быў такі нясмелы, я быў бы старэйшы на тры гады.

(Марсель Ашард)

Жыхары вёскі Навасады ў Беластоцкім павеце арганізавалі ў сябе спаборніцтва ў піцці гарэлкі. Удзел прымае не толькі моладзь, але і старэйшыя. У піцці гарэлкі не спаборнічаюць пакуль што жанчыны, хаця мужчыны ў Навасадах не выступаюць супраць раўнапраўя. Мужчыны ў час спаборніцтва забылі нават зусім аб культурным жыцці — не чытаюць газет, не слухаюць радыё, мала гутараць аб гаспадарчых справах. Відаць не маюць часу.

Першыя вынікі ўжо вядомыя. Ад 10-га кастрычніка да 10-га лістапада спаборнікі купілі ў мясцовай краме толькі... на 20 000 зл гарэлкі. Далейшы іх лёс невядомы. З пажаданнямі поспехаў устрымаемся.